

4 CENTESIMI

Predsjednik za Monarhiju
časata 4 K za 3 mjeseca.
Pojedinačni broj 4 para.

Abohamento per la
Monarchia: Corso 4
per 3 mesi. Un singolo
numero 4 cent.

Abohamento für die
Monarchie: Vertragszeit
4 Monate. Ein einzelner
Zahlung 4 Schillen.

OMNIBUS

Izlaži svaki utorak, četvrtak i
sabotu u 3 ure po podne.

Esegue ogni Martedì, Giovedì e
Sabato alle 3 pom.

Er erscheint jeden Dienstag, Do-
nerstag u. Samstag um 3 nachm.

Uprava i uredništvo

Administracione i radazone

Administration und Redaktion:

Tiskara LAGINJA i dr. PULA

Vl.

Slinja br. 1

Pre le inserzioni d'avvisi
se »Notiziario d'affari«
si paga per ogni parola
2 cent. Tassa minima
20 centesimi.

Za avvistje objava o
Malom opštiniku plaća
se za svaku riječ 2 para.
Najmanja pričinba 30 p.

Per le inserzioni d'avvisi
se »Notiziario d'affari«
si paga per ogni parola
2 cent. Tassa minima
20 centesimi.

Pred Worl im Klein
Ausgabe kostet 2 h.
Die niedrigste Taxe 30 h.

Najnovije.

Zagreb 5. Ostavka Rauchova je primljena. Banom je imenovan bivši ministar za Hrvatsku Nikola pl. Tomašić.

Prag 4. Njemački zastupnici tek juče sazvanoga českog sabora počeli su danas obstrukciju, i to samo s razloga, što je saborski predsjednik ustanovio dnevni red tako, da se najprije biri proračunski odber, a zatim tekdar odbor za jezičnu zakonsku osnovu i za osnovu o okružnim oblastima.

Prag 4. Vodstvo svih českých stranaka (narodno více) izdalo je za sve stranke obvezatnu izjavu, da nepusťte dieliti kraljevstvo Česko, ni u zákonníkem, ni u upravnem pogledu, kako bi htjeli Niemci.

Beč 4. Glasilo ministarstva vanských poslova „Fremdenblatt“ donosi známenit članak u kojem kaže, da će se moral mienjati takodjer nutrjenja politika (u korist Slavena), ako se Niemci nesklone biti popustljiviji u svojim zahtjevima, osobito u Českoj.

Beč 5. O popunjenu ministarstvu, kako ga je zahtjevala „Slavenska Jedenota“ vlada ni ne misli (Uspjeh onih velikih politika slavenskih, koji su pokopali odrešiti postupak u parlamentu. Op. Uredn.).

Političke viesti

Austrija i Rusija.

Mnogo se piše i govorovi od jedno petnaest dana o tom, da se Austrija i Rusija kame približiti, jer i onako nisu baš u očitem neprijateljstvu, ali nisu baš ni u pravom prijateljskom odnosu, a kamo li saveznici.

Za Rusiju računa se ovako: Ona ima na skrajnom istoku Azije, da još konačno obraćuna sa Japanci, koji hoće da u krajevima između Japana, Kine i Australije i istočne Sibirije (u kojoj vlada Rus) zagonodju poput Englezke u drugim krajevima. Pri takvom položaju teško bi mogli Rusiju sto' opraviti proti našoj monarhiji, kad bi se stvari zaplele opteta na Balkanu, osobito u Turškoj. Zato traži približenje Austriji.

A za našu državu računa se ovako: Nemože Austro-ugarska monarhija računati na to, da bi baš proti volji Rusije mogla tjerati posve svojevojnu politiku prema Balkanu i Turškoj.

A obima je stalo do toga, da se obdrži mir, jer kad kamen bacis, neznaš kamo će baš pasti. Zato bi bilo koristno obima, da se sporazume, kako će njihova politika biti prema balkanskim narodima i prema Turškoj, da se očuva mir.

Neki Niemci negledaju rado te pokuse približevanja između Austrije i Rusije. Ni Talijanima da nije po volji. Zato će biti proti tomu dosta podkopavanja i rovarenja. Mi kao Slaveni moramo željeti, da se Rusija i naša država približe i dogovore trajno i iskreno. Jer ako Njemačko carstvo upliva na Austriju, dajući Niemcima nepadne od sile ni vlas na glave, ske Italija upliva tako u korist austrijskih Talijana, onda je dobro, da i stari stric Rus reče dobru besedu u korist nastav Slavena Austrije. Tako bi svj narodi ove države imali vani po jednoga kuma i to bi bilo pravo.

Turska i Grčka.

Između Grčke i Turske Azije nahodi se veliki otok po imenu *Kandija ili Kreta*. Tamo ima po jeziku mnogo starosjedioca Grka, ali ima i mnogo Turaka.

Turski sultani zapovedala nad Kretem već nekoliko stoljeća, ali onako ne živo, već samo kao vrhovni gospodar, dočim ima Kreta svoje narodne poslanike i skupštini u Vladu. Ta vlasta prisegala je pred nekoliko godina na zakon kraljevine Grčke i na narodno jedinstvo. Jer valja znati, da je Grk — Kandidi ljudi, vrča krv, i mnogo se je puta digao na oružje, da se otrese turškoga gospodstva.

U kraljevinu Grčkoj, kojoj su glavni grad Atine ima opet mnogo naroda i rođuljuba, koji kažu, da je bolje zlato na pô razderano, nego srebro od nova kovana, pa tvrde, da treba mater zemlju Grčku kraljevinu jediniti sa Kretem, ili bolje rušiti kćerku Kretnu prisjediniti mojim domovinama, da nebude zlato na polirazderano.

Ali Turčina neda i pripravlja se na sve, a turškog je askera, mili Bože, za deset puta koliko grčkoga vojnika. Nego dva lešnjaka orahu vojska, pak da se zarate Turska i Grčka, mogao bi skočiti na noge i crni Bugarine, naše junaka pleme od Balkana, i Karavalska i Karabogdanska, pak eto plemena od Carigrada do Biogradu. Velike se države toga boje, pa gledaju svakim boljim načinom, da prepreči rat između Turske i Grčke.

I još se nezna kako će svršiti, jer ovog mjeseca ima se sastati, mjesto redovitog malog sabora, velika narodna skupština grčka u Atine. Ako i Kandioti posluži svoje zastupnike, kao da su i oni od kraljevstva Grčkoga ili helenskoga, eto lakša, jer kažu, da će Turska carevina u tom slučaju odmah povesti svoje vojnike u grčku Tesaliju. I onda bi mogao od iskrene nastati plamen.

A nešto Grci kao da nemisle na dobro. Njihovi su ministri sada baš ljudi počudni za pripoznje Kete. Ministar rata Čorbaš i admiralar mornarice Mijanbis baš su oba oblijubljeni od naroda i za veliko narodno jedinstvo. A novi ministar vanskog poslova Kalergis baš je od starine Kandiot, jer mu se je djed rodio tam.

Hrvatske zemlje.

U Banovini je ovako: Friedjungovim procesom u Beču, koj se je vodio ono tik pred Božić, sjajno je dokazano, da u Hrvatsu katolika ni starovjeraca nije bilo

plaćenih ljudi, koji bi krenuli vjerom proti narodu i kralju i koji bi htjeli odtrgnuti od ostalih zemalja ove države kraljevstvo hrvatsko za Judin novac, kako je to tvrdio Friedjung i druga njemu slična deljad proti nekim zastupnicima Banovine Hrvatske-Slavonije a na čelu su Supilo Fran, koji neće da posve stave svoj narod pod Madjara.

Kad je tako sjajno izšlo u korist onih banovinskih zastupnika, koji se zovu hrvatsko-srpsko udruženje, onda su i visoki ljudi u Beču stali promišljati, da treba Hrvatima dati barem, da malo slobodnije dišu.

U to je došla i sila madjarska, da im se dade madjarska zapovijed u sve regije, koje su od Stjepanove krunе, manjar da momčad i nije madjarska. A Kralj neće da doga dozvoli.

Palo je ministarstvo Wekerlovo i imenovan je za ministra-predsjednika Khuhen-Hedervary bivši ban hrvatski, jer se nadaju, da će on skršiti objet Madjara, kad je znao skršiti pravice Hrvatske.

Grof Khuhen-Hedervary sada hoće, da kolikovo umiri Hrvate u Banovini. Zato mora da odstrani sadašnjeg bana baruna Pavla Raucha i njegov način vladanja i da bude imenovan drugi, nadređeni počuđnji ban i drugi, narodu počuđnji ministar za Hrvatsku Banovinu, pak da bude još ovaj mjesec sazvan sabor u Zagreb, da raspravi račune i proračuni i da se onda dade na raspravljanje izborno preinstake. Tako, kad budete ovo čitali, barun Rauch već neće biti hrvatski ban, nego će ga zamjeniti ili Nikolai pl. Tomašić ili grof Teodor Pejačević. Sva je prilika za ova dva, da jedan bude hrvatski, a drugi da bude hrvatski ministar.

Tomašić, koji je već bio hrvatski ministar računaju, da ima mnogo u glavi, a grofa Pejačevića broje na jedno četrdeset milijuna imetka, ponajviše u plodnoj slavonskoj zemlji. Vinogradi i slijivici njezini, da su uzorne uređeni. Čovjek je praviti vitez plemenita srca.

Iz Dalmacije čuju se ovi glasi: Naši su Hrvati tamo razdvojeni: jedni meksi, te je stara narodna stranka, a drugi ljudi, te je hrvatska stranka prava. Ova je po glasovima slabija u saboru u Zadru, pak se je proti sili, koju su joj činili oni od većine stala opirati, tim da je zavirala ili obstruirala svaki daljnji rad saborskog, dok joj većina nebude udovoljila u jednoj pravodržnoj stvari gledi izbora nekog zastupnika Ribičića. I bogme ovi po glasovima slabiji, toliko su govorili, i predlagali i raspravljali, da se je većina napokon pokazala preslabom, da im odoli.

I tako je došlo, da je sabor ovih dana odgođen, dok se nebedu kako dogovorili i smirili. Obstrukcije se redovito nesmije činiti po saborima, ali kad su većine saborske takove, da krše red i odluke jur stvorene, tada se manjine moraju da ulovite toga načina, to jest, obstrukcije.

Ona je zavor, koj nedá napred, dok se zlo nepopravi. A kad je takov zavor, onda zastupnik manjine može, ako hoće, i pjevati u saboru, jer je tvrd zakon, da

zastupnika, kad govoru u saboru, nitko nesmisje priečiti.

Iz slovenačkih zemalja ima se ovo: Sa bor vojvodine Kranjske u Ljubljani bio je na okupu nekoliko dana do pred malo i učinio je mnogi zakon koristan za zemlju. Računa se da svih onih zakona Njegoševa Veličanstva neće potvrditi jer da im je Vlada u Beču protivna. Ali neke će ipak potvrditi, pak će narodi u Kranjskoj biti bolje.

Sabor vojvodine Stajerske u Gracu još je na okupu. U ovu zemlju naroda je tako, da na tri Niemci dolaze dva Slovenci, a Niemci posve gospodare. Naši slovenački zastupnici pozivali su Niemce dosta krat, neka privole na neke stvari, da bude u Slovincima pravo; ali Niemci nisu htjeli. Onda su Slovinci na građackom saboru, kao ono smo stvo mirovje podijelili za prava u Dalmaciji, stupili također u obstrukciju, to jest, meću zavore svaki čas s novimi raspravama, predloži, glasovanji itd., pak većina njemačka ne može napred, da budu odlučene one stvari, koje će ona.

I tako, ili će morat zatvoriti sabor, ili će Niemci budi koliko morati popustiti Slovincima. To zadnje bit će pravo.

VIESTI.

Općinske stvari u Puli.

Prije izborima nedavno obavljenim za Općinsko zastupstvo, nije bilo rekursa na dobu s nikoje strane. Ni mi ga nismo podnesli premda smo imali dosta razloga, da nebi drugi, dosta onaj, što se je moralo birati po čisto starim poreznim propisima. Ali su narodu dodijelili ti vječni izbori, pak hoćemo da vidimo, kako li će valjda već prvih dana korizme bit pozvano u sjednicu, da izabere načelnika (podestada) i vječnike.

Talijani su dakako u većini, pak hoće da načelnik i njegov zamjenik bude od kamorine stranke. Dr. Vareton, koj do sada upravlja općinom, izjavio je, dok su još izbori tekli, da se nebi primio načelnictva. Onda su promišljali na Dra. Baseggio. Ali i on je rekao da neće. Pak su pomislijali na Dra. Bregato, ali kažu, da je nekako odmaglio, samo da mu daju mira.

Sada računaju, da će se Talijani spoznati ipak neka ne svaki način bude načelnikom. Dr. Vareton, a podnačelnikom Karlo Frank, bivši upravitelj pošte.

Ni čini se, da mornarica pita neka podnačelnik bude jedan od onih zo zastupnika, što su ih izabrali činovnici mornarice.

Ako je ljudim u istinu stalo do mira, kad je već Vareton rekao da neće, onda bi najpametnije, da vrži za načelnika Franka (koj se broji u Talijani), a za podnačelnika jednoga Hrvata, pak mir i Bog, a mornarica mogla bi tom pitanju mirovati, jer onakva dva prva u občini, nebi i tako mornarici činili krivo, a obje narodnosti bile bi dostojno zastupane.

Nebude li tako, i nebudu li općina Pula od sada pravednja nam Slavenima, učiniti će se sve moguće, da dodje jedan kraljev komisar, koji bi poznao jezike i upravu, te bi uredio ovu nesretnu občinu. Što će nam varavi občinski izbori, ako se neima jedanput početi čistiti onako pravom, dobrom, tvrdom metlom?

Upravni odbor općinski imao je sredstvu poslednju sjeđnicu.

Znamenitoga nije odlučeno (što se znade) ništa, osim tri stvari i to:

Prvac, neka se pita vladu, da preuzme na državni, to jest dokle i (na) paštrošak, općinsku gimnaziju što su ju pred par godina ustanovili u Puli troškom općine i pokrajine, dakle i našim. O hravatskoj kakav školi g. Dr. Vareton nije ni pisnuo. Zapisali smo mu to »na rovaše.«

Druge: odlučili su umoliti Vladu neka bi ona utjerivala takodjer »soldo pionio.« Kako je Austrija dobra, kad ju trebaju!

Treće: izjavili su se sporazumini, da Premantura i Medulin i Altura dobiju svaku svoju vlastitu upravu općinskog imetka i svoj upravni Odbor. Ta je dobra i bila je zadnja dobra; neka te naše općine skrbe svaka svoju skrb. Bit će bolje za njih.

Stets, da to već nisu pitali i Preciovi za svoju općinu. — Mogli bi skrbnom i mudrom domaćom upravom biti koristniji, nego li jesu. Dočim su Medulin i Premantura (bez zamjere rečeno) i sami malo krivi, što su izgubili svoje uprave, koje su već imali, osobito nam je draga, što će ju dobiti i Altura, pak će viditi, kamo ju je doveala kamora. Ali zdrav narod može popraviti mnogo zlo. Daj Bože tako!

Mjesec.

Omladina — Sokol — Dalmatinski Skup — Čitaonica.

Kako je ovogodišnji mesopust vrlo kратak, obične zabave naših društava redaju se jedna za drugom.

Hrvatska Omladina* imala je 15. januara svoj ples. Uspio je vrlo dobro. Dvorana je bila krásno okićena.

Prvi Istarski Sokol dao je svoj obiljni veliki ples utork 1. februara. I taj je ispaš sjajno, bilo po učeštu, bilo po utesu dvorane, bilo po pristupu. Admirał Rippera, kojeg se na te plesove kao predstavnika mornarice uvjek poziva, za stupao je njegov drug kontre-admiral pl. Bourgignon, a grofa Attemsa upravitelja kotara (koj je u žalosti) zastupao je načelnički komesar g. Passe. Naše »Kolo« odigralo se krasno.

Dalmatinski skup* sa svojim Nikom Mardesićem na čelu, iskazao se je osobito i ove godine na svojim sjajnim plesom od prošlog četvrtka. Bilo je dosta crven-kapa.

Zabavu je pohodila gospoja odustrog admiralna pl. Ripperra sa kerkom i pratilicom, i mnogo drugih čtenih lica nježnog spola. Od oblastnika vidjeli smo admiralne Zieglera, i Šukića, i drugih viših časnika od mora i kopna.

Sve te zabave bile su dakako u velikoj dvorani »Narodnog Doma.«

U istoj dvorani pak imali smo prošle dve nedjelje također našu narodnu specijalitetu »pučki ples« na sopile i na mješać. Dvorana je premašena za onolik na rod, kolik se sakupi na te pučke plesove.

»Prvi istarski Sokol« daje utork na zadnji dan i mesopusta svoju tradicionalnu »maškaradu« dakako samo za članove i pozvanike.

»Čitaonica« u Puli daje večeras svoj »bieli ples«. Bieli zato, jer će biti tako ukrašena velika dvorana »Narodnog Doma«

i plesačice odjevene u bijelo. Plesati će se i naši obljenjeno, »Kolo« i »Beseda«. Na datu se je dobrom broju, tim više, što je to — izuzamši male pese škole nedjeljne — jedini ples Čitaonice.

Plesni vjenčić.

U pondeljak 7. t. m. privedjuju puljsku skupinu poštanskih i brzovajnih namještnika u gornjem dvorani »Apollo« u 8^h, sati na večer plesni vjenčić. Svira glazba ratne mornarice. Ulaz 2 krune za obitelj.

Vjenčao se.

Nazad dana vjenčao se je u Lindaru gosp. Josip Stivoh ravnatelj ureda Istarske Posuđljnice u Puli, sa gospojicom Zorkom Fabrisovom iz Lindara.

Danas po podne stupili su u ženidbeni zakon: gospojica Poldi kći našega vriednog Antonija Zemanu, Čehu, višeg poslovodje pri vojenom gradjevnom uredu i g. Fran Salkotsich uvođeni strojvodja c. i kr. mornarice.

Bilo čestito obim parovima.

Razne.

Od naše mornarice.

Ovih je dana uprava škvera »Stabilimento tecnico« u Trstu izvršila našoj ratnoj mornarici posljednju od šest novosagradjenih torpednjaka. Pokusi o dobroti i brzini plovitve dati su najpovoljniji uspjeh. Dočim je do pred par godina bilo dobro, ake je torpednjaka plovila brzinom od 22 morske milje, pognale su ove nove do 28, dapsće, malo posljene, čak do 29 i pol morskih milja na uru.

Nekoju prigovaranju, da u prednji dio novih torpednjaka odviše proljeva more, ali to će biti od silne brzine, koja se je eto poluciла pri pokusima. A valjda će stupiti novije konstrukcije znati popraviti koliko se dade i tu nepriliku.

Velika nesreća u rudniku.

U Primera, državi Kolorado, sjevero-američkog saveza dogodila se je ovih dana golema nesreća.

Rudnik kamerog ugla upalio se je i zaduso, što se do sada znade, *zadušet i pet ljudi*. Ali ne samo zadušenog su hrleće prema izlazu, kao čvor stisnutno jedan do drugoga, izgorili, tako da ih nije moguće prepoznati.

Amerikanci nisu baš svuda točno gledali u očeviđnosti pak će se teško znati bilo sve, koji su poginuli. Na žalost u večinu Talijana, imati bili među mrtvima također naših hrvatskih ljudi.

Dva Hrvata krivo sudjena.

Pišu hrvatske novine, što izlaze u Americi, grozjan jedan čin Pred pet godina (1904) našli su umorenog nekog poduzetnika Fergusona. Pala je sumnja na ž Hrvata, nekog Kovačevića i Petrovića. Kovačević je sudjilo na smrt, a Petrović na zo godinu teške tamnije. A sada eto nedavno neki Talijan Vastelo izdao se, da je on uz dva druga počinio ono grabežno umorstvo i da su ona dva Hrvata po krivici bili osuđeni. Eto, kako i sudovi mogu ljuto pogrešiti. Zato bas imaju pravo oni, koji kažu, da je bolje, ako i stotina krivih zločincev izbjegne smrti, nego da jedan pravednik bude krivo na smrt sudjen.

DOPIS.

Oluja u Baški. 25. siječnja u jutro vladala je u Baški takova jugovina, u veoma visoko more, da je skoro jedan dio Baske nastradao. 54 kuće su bile u pogibjeli, da ih more podkopa, pak da se u more poruše.

More je polivalo preko krovova nekogih kuća, a u konobama i u prizemnima stavnim bilo je poplavljeno visokim morem, tako da su plivali pojedini predmeti a osobito baćve napunjene vinom, kao da prave izlete iz jednoga kuta u drugi. Ima u tim lojalima i razbijenih bacava, a njihova sadržina ispišlo je zdrobo more. Kod svega toga mi smo čekali na katastrofu, koja će možda zadesiti Bašku. Občina je već imala namjeru zatvoriti sve stanove, nalazeće se u tom pogibeljom području, a nekoj općini stavljači joj svoje stanove na raspolaganje, da može smjestiti u nje za čas možda beskućnike.

Naša Sloga* od četvrtka piše:

Obćina već mnogo godina pita, da se ispod tih kuća nabaca nasip, koji bištio naše kuće od ovakvih nepogoda. Taj na sis udaljen je bio više metara od kuća, pak bi občina tako mogla dobiti i ljeput prolaznu, a osobito kolnu cestu, koja joj manjka, i radi koje dolazi do neprijateljstva između ovih običine i njezinih podobćina. Ali da! C. kr. vlade na sve njezine molbe i na sve one nar., zastupnika oglušiše se. Neznam, koji bi bio krivac, kad bi se dogodila nesreća, te se porušile one kuće u pod svojim ruševinama zatrpane svoje stanovnike? — Dok je na vrijeme, nek se naše visoke oblasti maknu, jer ovo nije za sport, nego je najnužnija potreba, kojoj su dužne naše oblasti za dovoljiti. Da u tim kućama stanuju privilegirani narodi, ej, te bi onda od davnina obranjene bile. Ali u tim kućama stanuje naš narod, naš siromašni težakli ali uvijek pošteni narod, pak za ovaj se narod ne treba toliko brinuti. Mrvićama sa gospodskog stola nas pitaju. Ali, kad je poreze za pobrati, onda se dobro sjecaju na naroda, kad treba vojništva, elo ih opet po naše sinove, koje ubrajaju među najvrednije vojnike i. kr. bojne mornarice. Kaže se: »Bogu božje, a Caru carevo«; a ja velim u tomu i »svim narodima jednake pravice*.«

Nadam se, da će ipak, još na vrijeme se odjaviti te Visoke i. kr. vlade tužnom vapaju ovog dobrog naroda, te mu priskočiti u pomoć, dok još nije prekasno. Ako ne priskeće u pomoć, dok se pomoći može, može se lahkog dogoditi, da ih svjeti osudi nad katastrofom Baske. Treba se sjetiti, da su i ovi ljudi, pak da rado ne gine pod ruševinama vlastitih domova.

Za sada dosta, a javit će Van već u svoje vrijeme, da li je i sve ovo, što se poduzeo od strane Obćine, zastupnika i pojedinacima ostao glas vapijućega u putinstji*.

A mi dodajemo: Sramota i sto put sramota, da se na mnogokratne preporuke i molbe naših zastupnika, a osobito prof. Spinčića, pomorska oblast nije maknula, da jednim zgodnim nasipanjem obale osigura obstanak onako vrednom i siromašnom pučanstvu i njegovoj postojbinu!

Budući broj „Omnibus“ izaziće će drugu subotu 12. februara, po mogućnosti na eijelom arku.

Zadovoljstvom javljamo, da smo primili znamenitu zbirku raznovršnih hrvatskih pučkih pjesama iz Istre i da će se čim prije početi tiskati, ili u ovom listu, ili u „Našoj Slogi“, a onda izdati će se posebice, kao ona topla obljenjena i sada već vrlo riedka zbirka, što ju je izdala „Naša Sloga“ već prije 30 godina.

PARTE-ITALIANA.

Il trialismo. I tedeschi.

Nell' ultimo numero abbiamo esposto il concetto di ciò che comunemente si dice il problema jugo-lavo nella monarchia degli Absburgo e dal lato storico-diplomatico si compendia nel concetto della ricostituzione del Regno della Croazia.

Abbiamo detto pure che, nel mentre in Germania le opinioni sulla soluzione di questo problema sono per lo meno diverse, in Austria c'è un partito tedesco assolutamente contrario all'idea del trialismo. Sono questi i tedeschi radicali delle provincie alpine, pangermanisti per eccellenza e più tedeschi di quelli che il trialismo veri dell'impero Germanico. Fra i più ragguardevoli dell'or detto partito ce ne sono alcuni i cui genitori parlavano ancora lo sloveno ed erano figli di stirpe slava. Questi tali sono i più arrabbiati, come avviene di solito di renegati cresciuti sotto l'influenza di una lingua diversa e di una educazione assolutamente antinazionale.

Il programma di questi radicali tedeschi delle provincie alpine si è la germanizzazione totale della Stiria, Carniola e Carniola, di tutto il Litorale e della parte del Tirolo abitata dagli italiani.

Questi radicali tedeschi calcolano (dal loro punto di vista logicamente), che per divenire padroni del porto di Trieste e con esso dell'Adriatico orientale, conviene che i paesi contermini estendentesi fino alle regioni d'indubbio carattere germanico, divengano anche nazionalmente tedeschi e che quindi agli slavi dei paesi contermini non si debba dare assolutamente una posizione nel Stato, merce la quale potrebbero difendere con qualche vista di buona riuscita, la propria esistenza nazionale. Quindi in prima linea quei radicali tedeschi sono nemici impresentabili dell'idea del trialismo, vale a dire di un raggruppamento dei croati e stirpi affini al sud della Monarchia in una unità con larga autonomia nel nesso dell'impero degli Absburgo.

Tanta è la paura dinanzi al trialismo che i tedeschi radicali nella loro propaganda nazionale politica, veggono l'avvertarsi di quell'idea ancor forse moltolontana, anche nelle più insignificanti manifestazioni della vita pubblica. Se quindi un ministro della Giustizia austriaco, tedesco, nomina nella Carniola o nella Stiria un Giudice che conosce bene oltre alla lingua tedesca, anche la slovena, quel ministro è traditore della patria e della nazione. Se il palocco ministro delle finanze non nominasse un tedesco a capo di qualche dicastero importante del Litorale, egli sarebbe pei tedeschi radicali il più grande russofilo e così via.

Quanto si fa per la germanizzazione nelle scuole, non occorre dirlo, perché noto ubri e orbi. E così avviene in tutti i rami della pubblica amministrazione.

Noi siamo ben lontani dall'idea di opporsi allo studio della lingua tedesca e di non volere sapere dei grandi risultati ottenuti dalla civiltà dell'elemento germanico negli ultimi cento anni. Ma una politica di forza, isoppravazione, di rigore assoluto, come li fanno i tedeschi radicali, coadiuvati assai spesso ed in misura incredibile dai fattori governativi, è addirittura qualche cosa di ributtante. Quanto più bello e più proficuo per entrambe le nazioni non sarebbe una civiltà vera, nobile, senza coercizioni di sorta!

Visto quel programma dei tedeschi razionali non è da stupirsi, ch'essi siano assolutamente contrari all'idea di dare agli slavi meridionali un proprio rappresentante nel ministero ed quindi una persona di nazionalità e sentimenti slavi quale fiduciario diretto nel Consiglio della Corona! Essi vi vedono addirittura già la formazione del nucleo trialistico. E in questa loro opposizione non fanno differenza, se quel n. iniziale debba essere un cosiddetto »Landesminister« cioè più o meno uno rappresentante della nazionalità slava meridionale, oppure possa essere anche un ministro con portafoglio, quindi capo di un ramo dell'amministrazione pubblica speciale per l'intiero Stato, come sarebbe il ministro di agricoltura, quello dei lavori pubblici, delle finanze e così via.

A questa opposizione assoluta dei tedeschi-nazionali delle provincie alpine alla chiamata nel ministero di uno slavo meridionale, diede espressione categorica il deputato Wastian in un Comizio del partito tenutosi, se non erriamo, ai 23. Gen naio a Graz.

Devono essere informati meglio di noi quei signori anche sui dettagli della questione.

Difatti, raccontò il Wastian, che i circoli direttivi avevano preso già in vista un candidato, persona attivissima e versata, ma che i tedeschi vi si debbano opporre con tutte le forze, perché colla istituzione di un ministero jugoslavo, si vorrebbe a dare espressione precisa all'idea del trialismo! Paura fa novanta.

Eppure analizzando bene le cose, c'è anche un po' di ridicolo in quella opposizione «sublime» del partito di cui parliamo.

Nessuno forse meno di noi crede, che l'idea del trialismo sarà carne ed ossa già domani o fra pochi mesi, né che l'incarnazione del trialismo la si possa avere già colla semplice creazione di un posto di ministro negli slavi meridionali. Noi crediamo nella unità della nostra nazionale entro i confini della Monarchia, noi siamo convinti essere la stessa una necessità storica e politica per la monarchia degli Asburgo, noi amiamo quel programma, noi ne speriamo l'effettuazione; vi portiamo quindi la fede, la speranza e l'amore incondizionato. Ma siamo anche convinti, che attualmente vi si frammettono delle difficoltà, fra le quali non prima la non conoscenza delle nostre condizioni da parte dell'Europa occidentale e ne parleremo ancora diffusamente.

Il ministero negli slavi meridionali, o meglio per queste provincie, non ha quindi nulla fare col trialismo. Noi valutiamo quella questione puramente ed unicamente dal lato amministrativo.

Se la Boemia ha un ministro senza portafoglio, se la Galizia nè ha un ministro (nazionale e territoriale) non può negarsi un eguale valore ed una eguale necessità ai paesi meridionali dello Stato nel loro complesso, astraendo dal fatto, che accanto alla Boemia ed alla Galizia, nell'ambito dello Stato austriaco (senza l'Ungheria-Croazia-Slavonia) aventi ministero comune loro proprio indipendente da quello di Vienna) v'è ancora una sola provincia avente carattere e titolo di Regno, quindi un titolo eguale a quello della Boemia e della Galizia.

Ma più di questo, importa un'altra circostanza. È cioè noto, che i paesi meridionali, in ispecie la Dalmazia ed il Litorale, sono stati trascurati dal Governo di Vienna fino a poco fa, in un modo inesplicabile. Non forse le singole istitu-

zioni o singoli città, ma senza dubbio il grosso delle popolazioni di queste regioni non ebbero quelle cure e quegli aiuti dello Stato, che sarebbero stati necessari per progresso in generale nei commerci, nelle industrie e nell'agricoltura.

Negli ultimi anni si è pensato a romperla con un tale sistema e si è istituito, prima per la Dalmazia poi per l'Istria ed il Goriziano un vasto programma economico. Se questo programma ha d'avere un'utilità pratica ed immediata e se il medesimo ha sviluppiarsi in ulteriori programmi maggiari, ciò che sarebbe di vitale importanza e per queste provincie e per Stato intero, ci pare troppo naturale, che nel ministero dello Stato dovrebbe avere posto un figlio dei paesi meridionali, un loro rappresentante diretto nel Consiglio della Corona, un fiduciario della nazione.

Ora, siccome per la Boemia, nella quale accanto alla maggioranza ceca ci sono anche tedeschi, viene nominato a ministro persona di nazionalità ceca (boema), e siccome del pari per la Galizia, dove accanto alla maggioranza polacca, ci sono anche dei ruteni, viene nominato a ministro persona di nazionalità polaca, ci pare affatto naturale, che per paesi meridionali il ministro (se tale posto) verrà creato, dovrebbero essere uno slavo, quindi per ora presa dalla maggioranza della popolazione.

Ed in proposito rileviamo con piacere, che gli italiani del Litorale trovino affatto logico, quanto sopra esposto, nel mentre dobbiamo notare con dispiacere, che una parte dei tedeschi dello Stato, sia contraria per massima a quel giusto desiderio di tutti gli slavi dell'Austria.

Come si fabbricano "Italiani".

Il terribile »Giornaletto«, nel mentre piange che in questa incorribile città italiana gli impiegati Slavi sono in maggioranza, trova ciononostante fra i 7 inservienti del locale Giudizio 6 Italiani ed 1 Slavo.

E difatti devono essere fino al midollo Italiani i nostri buoni 7 inservienti, giacché si chiamano:

Bućić, Urtić, Basanić, Andrejčić, Černič, Ostrogović e Putzinger.

Non c'è che dire, discendono direttamente da Numa Pompelio!

Evviva dunque il gentil sangue latino e il ben informato e non meno gentile »Giornaletto»!

Quando s'è esaltati.

Il »Figaro di via Sergia si meraviglia che a Pola vi sono più impiegati e servi dello Stato slavi di quelli che italiani. Ne deduce, il filosofo, che con ciò l'Austria intende slavizzare questo estremo lembo d'Italia terra e le rimbecca che non vi riuscirà.

A noi poco interessano le intenzioni dell'Austria, ma c'interessano invece certi fatti di vita reale.

E per premessa, ci sia lecito di chiedere al »Giornaletto»:

- 1) Sono gli impiegati per popolo od il popolo per gli impiegati?
- 2) Riconosce egli che la popolazione d'Istria è almeno per due terzi di nazionalità slava?
- 3) Ammette egli, che nel 1907 il vice-diro Rizzi era in ballottaggio col nostro candidato nel collegio di Pola, e che poté rappresentare questo collegio soltanto in grazia agli aborti pittoreschi?

Dopo di ciò assisteremo senza tema di smentita, che ogni impiegato slavo del-

l'Istria conosce l'italiano, mentre il 90% degli impiegati italiani non conosce le due lingue slave dell'Istria.

Per esempio prendiamo per momento il Giudizio di Pola, che è costituito, nota bene Timele, non solo per la gentile città latini, nella quale del resto vivono 15 000 Slavi, ma anche per il distretto, e gli sostoranno quindi in giurisdizione anche v. e. Medolino, Pomer, Promontore, Alzano, Cavarlo, Peroj, L'signano, Lavariago e dintorni, luoghi questi, che, col permesso del buon »Giornaletto« non sono proprio italiche borgate, non solo, ma i cui abitanti nella gran parte non sanno, per dir così nemmeno farsi la croce in lingua italiana.

Paro ora al liberalone »Giornaletto«, che per servire questo popolo i giudici di Pola dovrebbero conoscere il croato? Ma certo. Eppure è un fatto, che i giudici Dr. Zennaro, Dr. Gustin e Borri non lo conoscono. Il »Giornaletto« domandi i nominati signori e gli confesseranno leggermente, come altre volte lo fecero, la propria inabilità linguistica di servire presso il Giudizio di Pola.

Ed ora vogli di grazia dirci il »Giornaletto«, a quale italiano accade di non essere stato compreso da un impiegato croato? Ma citi nomi, nomi e non dia da bevere alla gente con frasi bombastiche.

Ed indi conchiuda, di chi è la colpa se gli italiani decrescono.

È inutile, messere! Fino a che gli impiegati dell'Istria percepiscono la quietanza in corone anziché in lire, o studierete lo slavo o sarete limitati a Cervignano e Pirano.

Attendete poi un pochetto che il nostro ginnasio di Pisino cominci a produrre. Ci rivedremo allora con le tabelle statistiche alla mano.

Il prossimo numero dell'»Omnibus» uscirà il sabato venturo, 12 febbraio, possibilmente in doppio formato.

Vlastnik i izdavač: Tiskara LAGINJA i DB
Odgovorni rednik: Jerko Mahnić.

Mali oglasnik.

DOBRA KOŠTA, objed i večera za 8 K na tjedan, dobije se u via S. Felicitra br. 6 u dvorištu.

IZNAJMLJUJE SE soba izgledom na ulicu sa ili bez kuce, u via Ercole 12.

PRODAJU se skrinje (kašuni) u tiskari LAGINJA i dr., ul. Giulia br. 1.

Trgovelma i raznim gospodarskim društima na znanje: U našoj Narodnoj Tiskari LAGINJA i drugi mogu se dobiti razne trgovачke i zapisničke knjige uz jefinu cenu.

52

Piccolo notiziario.

D'AFFITTARE una camera, finestra sulla via, con o senza costo in via Ercole N. 12.

VENDESI cassoni nella tipografia LAGINJA e comp., via Giulia 1.

Traži se
naučnik za knjigovežnicu
i djevojčica uz plaću.
Upitati se u tiskari LAGINJA i dr.
via Giulia 1.

Narodna Radnička Organizacija
U PULI.

U nedjelju 6. ov. mj.

priredje

NAR. RADNIČKA ORGANIZACIJA

III. pučki ples

u dvorani »Narodnog Doma«.

Plesat će se i uz svirku sopela.

Početak u 4 sata posle podne.

Ciene: Za članove 40 h.,
za nečlanove 60 h., ženske 20 h.

Istarski žepni koledar »Jorgovan«.

Nakladom Narodne tiskare LAGINJA i dr. u Puli izasao je »Istarski žepni koledar Jorgovan« za učeću mladež i odrasle. Izim običnih koledarskih bijeležaka sadržaje »Jorgovan« obširno rodotolice naše vladajuće kuće, za svaki mjesec prazan listić za bijeležke primilita i izdala, ljestvice za biljege, postanske cienik, mjere, utezi i novac u našoj monarkiji (sa slikama), jedanputjedan I. i II. dio, kamatna skrižaljka uz 4, 5 i 6 po sto. Drugi dio zabavno-poučno stivo sadržaje: »Mučenici Istri« (pjesma), »Šetnja po Puli« (opis znamenitijih spomenika i javnih zgrada u Puli sa 16 slika); »Na Uki« (pjesma); »Slo je rat« (critica); »Čedu« (pjesma); »Zmija« (critica); »Ladjici« (pjesma); »Morâ« (prijedica); »Muđre rečenice«; »Ivoč i Dragu i njihov zeko« (pjesma); »Odvadni Janko« (pripovjetka); »Lasti« (pjesma); »Iskrice« (u stihovima); »Bjeđugas« (pripovjetka); »Bjeđanka« (nekoliko majobljubljivih hrvatskih pjesama, koje se rado pjevaju); u trećem dielu sadržaje: zugonetke, rebuse i posalice u napokon svakovrsne skrižaljke za školske bilježke, vrlo praktične za učitelje i učenike.

»Jorgovan« je jedini hrvatski istarski koledar, bez kojega ne bi smio biti ni jedan Hrvat. Uvezan je u cijelo platno, a formatu takovom, da ga se može nositi u žepu i uvek imati uza se. Ciena je 50 p., a tako naruči više od 10 komada dobije ga po 45 para komad franko, a knjižare imaju znatan popust. Naručuje se u tiskari LAGINJA i dr. u Puli. — Mi toplo preporučamo svakomu ovaj lijepi koledar.

Obijubljeni molitvenik *Oče budi volja Tvoja*, od pok. biskupa Jurja Dobrile doživio je eto već 9. izdanje u zamašnom obsegu od 15 000 komada. Tiskan je na običnom i na finijem papiru. Prva vrist, uvezana u platno sa pozlaćenim križićem i crvenom obvezom, prodava se za 1 K po komadu.

Ona vrist, što je tiskana na finijem papiru vezana je u 7 (sedam) različitih uvezu a to:

1. Vez u koži sa zlatotrezom i pozlaćenom križićem po 2 K, 2). 2). Vez u koži sa zlatotrezom finiju ili kovinu zaponcem po 2 K 40 h., 4). 5). Vez u koži sa zlatotrezom finiju sa kožnim zaponcem po 2 K 70 h., 6). 7). Vez u koži sa zlatotrezom finiju vitaranu, bez zaponca po 3 K 20 h. Trgovina daje se 15% popusta. Preporuča se, da bi trgovci širom naše milje Istru i časno svećenstvo nastojali, da se taj među našim pukom majobljubljivim molitvenikom više rasriši, osobito među školskom mladeži. Ovo je izdanje tiskano novim hrv. pravopisom u modernom tisku, a što je osobito vrijedno da se istakne je to, da je uvez molitvenika za polovicu tanji od prijašnjih izdanja, tako da ovaj molitvenik izgleda veoma elegantno. Osobito je krasan vez u koži. Domala će se moći razasili i uvez u belom celuloidu. Čisti dobitak je namijenjen Bratovštini, a što je Bratovština suvišno je da se spominje. Naprijed dakle za Bratovštini!

DRUŽBINE OLOVKE

dobivaju se u tiskari

LAGINJA i dr. - PULA

VIA GIULIA. I

ZAHVALA.

Gospodinu

Antunu skri-

upravitelju luke

u NOVOM (Vinodol).

Na Vašem nastojanju i agilnoj pozrtvosti koju ste mi iskazali prigodom velike oluje kuge, koja je dne 25. janara t. g. užasno bjesnila, te mene i moj brod u veliku pogibelj stavila, izrazujem Vam ovime moju najdublju zahvalnost.

Novi, 30. janara 1910.

Josip Kanaletić

vlastnik i gospodar broda
„S. Giuseppe“.
Jeftino česko PERJE za krevete

5 kg. novo čišano K 9'60, bojna K 12'—
biele pašnjake čišane, 18'— • 24'—
kao snieg biele pašu—

ljice čišane . . . 30'— • 36'—
razašilje se franko pouzećem.

Zamjenjuju se i prima natrag uz naknadu tovar, trošku.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes, br. 259
pošta PILSEN, Česka.

Preporučamo našim obiteljima
Kolinsku cikoriju.

Pozor! Poz.

50.000 para cipelata.

4 para cipela samo za K 8.—

Radi obustave plaćanja nekojih većih tvornica, ovlašten sam jednu oveću zaliha cipela izpd zidene. — Svakom čovjeku šaljem z para mužkih i z para ženskih cipela na vrbeč iz crne ili žute kože sa čvrstim poplatima, moderne i elegante mode točno po pripisanoj mjeri.

Sva 4 para stoje samo K 8.—

Razašilje pouzećem

J. Zweig's Schuh-Export

KRAKOV br. 88/75

Promjena dozvoljena, a na zahtjev vraćam i novac.

Svi oni bolestni, koji nemaju apetita za jesti, koji trpe na slaboj probavi, zatvaraju, žgaravici, stvaraju prekomjerno kiseline u želuču, glavobolji i grču pijuci izvrstne

Želudčane kapljice

Ijekarne k svetom Cirilu i Metodu u Pazinu povraćaju svom narušenom zdravlju prijašnju jakost i svežinu.

Cijena 6 běćica 2 K 60 fl.
• 12 . . . 4 . 80 .

Nadalje lijekarna preporuča slijedeće lijekove: Švedske kapljice, boce po 1 i 2 K; Mazilo proti kostobolji, 1 K; Ljekovito Kina vino, 1 boea K 1-60 itd.

Naputak o uporabi priložen je svakoj boći.

Svi oni bolestni koji trpe na kaštu, plućnom kataru, teškom dihanju, slabosti i blidčošći preporuča se izvrstno

bakalarevo ulje pripravljeno sa željezom.

Ovo ulje prepruča se osnovalo na slabu i slabokrvnu dijecu jer je isto tako i godno pripravljeno da ga i naj-sjetljiviji bolestnik lahko pit i može. — Dobiva se samo u Ljekarni k svetom Cirilu i Metodu Pazinu (Istra) s postarskim pouzećem ili ako se novac unapred posalje 1 staklenka 2 krune

Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru!

Öglas natječaja.

Otvara se natječaj za mjesto dnevničara kod pokrajinskih ureda sa mjesечnom plaćom od 90 kruna. Prednost imat će natječatelji iz pokrajine Istre, koji su svršili koju nižu srednju školu i koji mogu dokazati da poznaju zemaljske jezike i da znaju pišti na stroju.

Molba inadju se podnjeti podpisom do 31. janera 1910.

Zemaljski odbor za Istru.

Poreč, dne 13. janera 1910.
Zemaljski kapelan: Dr. Rizzi.

Br. 139.

Raspis natječaja.

Usljed zaključka Občinskog vijeća 6. siječnja 1910. raspisuje se natječaj na drugo mjesto občinskog lječnika u Komizi, uz godišnju plaću K 2400.— za občinsku službu, pravom na mirovinu u smislu zakona od 28/1899 P. Z. L. Broj 8; 2000 kruna na godinu u ime nadoknade za privrnu kondolu, sve izplativo iz občinske blagajne u jednake predplatne mjesecne upore i suviše kruna 100 — koncem svake godine u ime odštete za lječnički instrumentarij.

Lječenje neprispouđiva, stanjujućih u občini, ide na korist lječnika.

Za posjeće van Komizi u razna selja do 1500 duša, lječnik primati će za bolnične upisane u občinskoj kondoli, takvu glasovanju od občinskog Vijeća i odredjenu prama dalečini u sjednici 6. t. m. K tome i prevozna sredstva sve na teret stranaka; doček za bolestnike izvan občinske kontrole, imati će pravo lječnika da se naplati još običaj.

Natječatelji prednisi će svoje molbe naovo Občinskoj upraviteljstvu Komizi, 23. siječnja 1910., po krepljene dokazima svoga uspostavljenja na univerzalnoj medicini, ovlašćenje na vršenje lječništva u zemljama zastupanim na Carevinskom Vijeću i po nazvanje hrvatskog jezika.

Od Občinskog upraviteljstva Komizi, 23. siječnja 1910.

Nač. luka Prijevodnik A. Martinis R. Marinković

Pomožimo svoga!

Gosp. Frano Rendić, nećak slavnog našeg kipara, akademski slikar i dekorator, došao bi u Pulu, a bude li posla ovdje bi se i nastanio.

Vrstan je u svome poslu u umjeru u zahtjevima.

Svi naši ljudi, koji bi trebali slikari za sobe, dučanske table i reklame, naši svećenici u Istri za svoje crkve, neka izvođavaju svoje možbenite potrebe g. Petru Vrankoviću u Puli (Narodni Dom).

Preporučamo našeg čovjeka. Svaki nedovrši čovjek više, sted-vina je za narednu stvar u gradu Puli.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadružare, koji uplađuju zadružnih dlelova jedan ili više po krana 2.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te dleto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju učiozene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod učiozene suglasno ustavio reči III manji rok za odkaz, us odkaz od 8 dana.

Zajmove (posude) daje samo zadružarom, t to na hipoteku i zadružnice na garantiju.

Uredovni sati svaki dan od 9-12 sati prije podne i 3-6 sati posle podne; a nedjelju i blagdanu zatvoreno.

Družvena pisarna i blagajna valasi se u riale Carrara klastita kuća (Narodni Dom) prvi poli dan, gdje se dobivaju publike informacije.

Rezervat-stvo.

NOVO!**NOVO!****HOTEL ELISABETTA**

PULI, via Arena br. 1.

Vis-a-vis Arene.

Vlasnik: Franjo Barbalic

sasna novano i moderno uređen, sa lepim i zračnim sobama, oprem ljenim sasna novim pokućtvom i posteljinom.

Sasna u blizini parobrodarske stanice, postaja tramvaja, blizu kolodovra.

Pošlužba brza i točna, cene vrlo umjerene. — Ulaz sa ulice Arena br. 1 i sa restoranac piazza Ninfea br. 1, vlastništvo istog gospodara.

Preporuča se našem občinstvu uz geslo: SVOJ K SVOMU!

OPCINSKA ŠTEDIONICA
u BIOGRADU pri moru (DALMACIJA).

Osnovana po regulativu c. k. Ministarstva u Beču, podjamicenjem cijelo kupne imovine općine Biograd i pod državnom kontrolom.

Ukamaće uloge na štednju sa

 5% čistih,

jer i porez na kamatu uloga plaća sama štedionica.

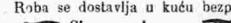
Podjeljuje hipotekarne zajmove, ekskomptira mjenice i vrši ostale bankarske poslove.

Uplatne listove c. k. poštanske štedionice za ulaganje novaca šalje besplatno.

Josip Blašković

PULI, ulica della Valle br. 11, Telefon br. 21.

Veliko skladiste kamenoz ugrijena prve vrsti za peći i štednjake, sladkog (bukovog) ugrijena i gorivog drva. — Roba se dostavlja u kuću bezplatno.

Preporuča svoju dobru robu. Clene umjerene.

Naručbe izvršuju se točno i bezvlačno.

Za jesen i zimu

preporuča tvrdka

BOHINEC i drug

— ulica delle Torri 2, TRST, ulica S. Lazzaro 17 —

(iza crkve sv. Antona novoga)

svoje bogato skladiste gotovih odieva za gospode i dječake, te razne novosti i konfekcije za dame i djevojčice.

Solidna posloga. (Odieva po mjeri.) Clene vrlo niske.

 Nova trgovina!